

ANTON

Anton. Tako se zvao. Upravnik logora. Nizak, bled, ispijenog i ružno iskrivljenog lica. Kosa mu je gusta, crna, zalizana briljantinom. Dok bi stajao uz prozor, kao sada, po njegovom stavu se moglo videti koliko je on svoju ulogu u životu svega što se mrđalo oko njega smatrao bitnom. Odlučivati o sudbini drugih, držati svet u šaci. Na stotine, na stotine je moglo stradati sada, samo da pucne prstima. Samo toliko. Gotovo smešno. Ali nije bilo povoda za to.

Napolju je bila noć. U staklu prozora odražavala se visoka kaljeva peć, njegov radni sto i nekoliko stolica poređanih uz zid. Na trenutak je prodro dalje, u golo drveće dvorišta i svetlost reflektora na visokim zidovima. Bilo je tiho.

Okrenu se na petama, izbačenih grudi i priđe stolu. Desnu šaku je držao u reveru šinjela, potom je izvukao, otvorio fioku stola i uzeo paklo cigareta. Nikako da otopli, pomislio je. Zapalio je cigaretu i prišao peći okrenuvši joj leđa. Pušio je sporo i zamišljeno, čkiljeći u prozor i pusto dvorište pod njim. Zatim je začuo korake i taman što je okrenuo pogled ka vratima, koraci utihnuše. Ili to nisu bili koraci? Ne, kao da je nešto protrčalo, daleko od vrata, pomisli i kapci na očima se spustiše. Lice se malo napelo. Osluškivao je i sve je mirovalo. Pogledao je kroz prozor izvijajući glavu ulevo i udesno. Tada mu blesnu pred očima i u dvorištu okupanom svetlom počеше da zavijaju sirene. Anton je potrčao ka vratima, pa se vratio do stola da ugasi cigaretu u maloj limenoj piksli, koju je potom gurnuo u fioku, šakama je zategao krajeve šinjela i istrčao napolje.

Odsečni povici su se mešali prostranim dvorištem. Začu se i lavež pasa. Anton nije išao dalje od vrata. Čekao je nekoga da dođe i obavesti ga o onome što se dogodilo. Osećao je u sebi odlučnost i bes i to mu se svidelo, te istupi još jedan korak. Tada je spazio tamne siluete kako promiču na suprotnoj strani dvorišta. Povici su bili jasniji i govorili su nekome da stane. Sa njegove leve strane trčao je vojnik sa psom. Zatim se pojavio još jedan sa druge strane zgrade. Začuli su se i pucnji. Anton je stajao na svom mestu i dalje visoko podignute glave. Mahnuo je sledećem vojniku koji istrča iza zgrade, ali ovaj projuri u pravcu u kom su otrčali i ostali. On viknu za njim, međutim vojnik se izgubi među senkama na kraju staze između drvenih baraka. Sirene utihnuše i Antonu se to učini sporo, isuviše dugo i taj dubok ton koji su pravile zasmeta mu. Posmatrao je besno u pravcu krovova gde su se nalazile limene kutije sa zvučnicima i ručkama za motanje panike i kad je konačno sve prošlo, okrenu se ka dvorištu u kom više nije bilo nikoga. Potom se začulo *tak*, negde u visini stražarnice i dvorište utonu u mrak. Anton se obazre oko sebe progutavši pljuvačku. Pusto dvorište beše obasjano bledom, plavičastom mesečinom. Niske zgrade su se crnele pred njim. Osluškivao je oko sebe, okrećući glavu ulevo i udesno odsečnim trzajima. Htede da vikne nešto, nekog, ali se uplaši svog glasa. Htede da se vrati u kancelariju, ali i tamo je bio mrak. Zbunjenost se brzo pretvorila u strah, toliko potiskivan da se sada činio nestvaran.

Dolazio je iz dubine, pritiskajući mu grudi i creva. Tako mu se činilo. Kao i uvek, neka uloga bila je poželjna, pa je podigao ruku i zagladio visoke zaliske. Drugu beše stavio u džep. Utisak je najbitniji. Znao je to. Tada je gotovo prošlo. Slika dvorišta se razbistri pred njim. Ali opet je krenulo. Creva su bila najslabija tačka. Popuštala su. Prdnu u noć. Nije vredelo, opet je nadolazilo. Taman koliko da vrati onaj jedan korak unazad, koji je ukrao na svojoj pozornici. Osvrnuo se ka mračnim vratima kancelarije. Još jednom prdnu. Creva su gorela. Samo kada bi začuo nešto, neki zvuk, da bar neko dođe da ga obavesti. Šta je u pitanju? Ničeg vojničkog u njemu. Prosto rečeno – odjednom. Sve ono što je vežbao godinama, što je postalo deo njega, njegovog prezira nagrađenog onim limom na reverima – sve je nestalo. Pokušao je da zaroza gornju usnu u gađenje. Toliko puta je to uradio. Sada nije pali- lo, samo je pojačavalo ono što mu se događalo unutra. Ustuknuo je još jedan korak, kada je spazio nekoga kako trči prema njemu. Zategao je krajeve šinjela iznova i zauzeo stav kao da ne mari. Ali oči, opet. I creva. Sada i mišići. Metalni karabinjeri zveckali su na figuri koja mu je prilazila. Anton htede da istupi ka njoj. Ne, pomisli, panika, ne sme da se vidi. Još jedan korak unazad. Ono malo prisebnosti što je ostalo u njemu natera ga da spusti glavu i posmatra priliku, ispod oka, trljajući dlanove suvim prstima. Tog trenutka jedno *klik* zapucketa suvo, kao promrzle grančice i svetlost blesnu dvorištem. Izgledalo je to kao buđe- nje. Ovaj što je trčao ka njemu sada je stajao na nekoliko koraka od njega, držeći remen puške koja je visila o ramenu. Njegova neodlučnost i servilnost Antonu uliše snagu. Bio je to vazduh. To mu je trebalo sve vreme. Žurno ga je udahnua, izbacivši pluća.

„Šta se događa?“, upitao je i stisnuo svoja tanka, ozlojeđena usta. Slušao je, posmatra- jući ovome crte lica, revere, dugmiće, prste koji su se znojili na suvom remenu. Znao je on da to izaziva neprijatnost. Mada sa njim nije ni trebalo da bude prijatno. Nikada to nije ni bilo. Kada ne ide bilo je dovoljno pustiti naravi na volju. Veoma prosto. Ali sada se nešto promenilo. Bio je potreban utisak više i to ga je zbunjivalo dok je slušao o nekom beguncu koji je presretnut i ubijen blizu žice na izlaznoj kapiji.

„A reflektori?“

„Moguće agregat“, reče ovaj i trepnu nekoliko puta uplašeno, raširivši oči.

„Moguće?“ Obožavao je tuđu zbunjenost i strah. Toliko prostora za njegove mračne igre.

„Moram da proverim.“

„Moraš da požuriš!“

Ovaj se okrenu u mestu i otrča, dok mu je kundak puške udarao o zadnjicu.

Anton je udahnua vazduh duboko, još jednom, pošto je ostao sam i umorno sklopio oči. Izgledalo je ljudski, ali niko ga nije poznao takvog. Čak je i sebe iznenadio, što je značilo da su stvari odmakle. Da su van kontrole. I to osećanje mu se čak učini poznatim. Ali nije imao vremena. Otvorio je oči, zategao šinjel i vratio se u svoju kancelariju gde je sve i počelo.